

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. α. 1. Σ (οἱ γὰρ νομοθέται... ποιοῦσιν ἀγαθοῦς)

2. Λ (ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν... κακῶς κακοί)

A1. β. i) αὐτοῖς → οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται

ii) τούτων → τὰς ἐνεργείας

B1. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη οι νομοθέτες αποβλέπουν στο γενικό καλό, στο κοινό συμφέρον, στην ευδαιμονία της πόλης. Για να πετύχει όμως μία πόλη την ευδαιμονία, πρέπει να έχει ενάρετους πολίτες. Οι νομοθέτες, για να κάνουν τους πολίτες ενάρετους, χρησιμοποιούν ως μέσο τους νόμους.

Νόμος είναι: Αποτελεί πάγια αντίληψη των αρχαίων Ελλήνων ότι ο νόμος δεν αποβλέπει... ισχυρός παράγοντας ενότητας και συνοχής μέσα στην κοινωνία. Οι ηθικές αρετές δεν είναι έμφυτες στους ανθρώπους αλλά αποτέλεσμα εθισμού. Έτσι οι πολίτες γίνονται ενάρετοι ασκούμενοι σε συγκεκριμένους τρόπους συμπεριφοράς. (οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοῦς). Ο νόμος έχει παιδευτική λειτουργία και διαπαιδαγωγεί τα μέλη της πόλης, ώστε να γίνουν ενάρετοι πολίτες.

Το αναλογικό επιχείρημα με την εκμάθηση των τεχνών αποδεικνυεί ότι η ποιότητα της αρετής είναι ανάλογη με την ποιότητα του εθισμού. Ο τρόπος με τον οποίο οι νομοθέτες προσπαθούν, μέσω των νόμων, να διαπλάσουν ενάρετους πολίτες παραλληλίζεται με την εκμάθηση των τεχνών.

Τέχνη: ορίζεται το σύνολο των γνώσεων... όλα τα δημιουργήματα του τεχνίτη. Με τα εμπειρικά παραδείγματα του κιθαριστή και του οικοδόμου επιδιώκει να κάνει απολύτως σαφές ότι υπάρχουν καλές και κακές ασκήσεις, οι οποίες οδηγούν σε «καλό» και «κακό» εθισμό. Συμπερασματικά, η ποιότητα της άσκησης σε μία τέχνη καθορίζει και την ποιότητα της δεξιότητας που αποκτάται. Παρόμοια, για την απόκτηση των ηθικών αρετών δεν αρκεί μόνο η επανάληψη κάποιων ενεργειών, αλλά είναι απαραίτητη η επανάληψη των σωστών ενεργειών.

B2. Σύμφωνα με το παράλληλο κείμενο η δίκαιη συμπεριφορά του πολίτη αφορά όλες τις σχέσεις του τόσο τις ιδιωτικές όσο και τις δημόσιες. Η δικαιοσύνη είναι στάση και τρόπος ζωής. Η δικαιοσύνη είναι χρέος και καθήκον προς τον συνάνθρωπο.

Στο κείμενο του Αριστοτέλη υποστηρίζεται ότι αν οι άνθρωποι ενεργούν δίκαια στις συναλλαγές και γενικότερα τις σχέσεις τους με τους άλλους ανθρώπους, γίνονται δίκαιοι, ενώ, αν ενεργούν άδικα, γίνονται άδικοι. Συναλλάγματα είναι όλων των μορφών οι συναλλαγές, συμβόλαια, συμφωνίες... εμφάνισης ηθικών σχέσεων.

B3. 1. Λάθος 2. Λάθος 3. Σωστό 4. Σωστό 5. Λάθος

B4. ρυπογόνος → γίνονται
ανάθεση → νομοθέται
ένδεια → ἔδει
ξέφρενος → σώφρονες
διάστρεμμα → αναστρέφεται

Γ1. Ποιος λοιπόν θα τολμούσε, ενώ έτσι έχουν τα πράγματα, να επιχειρήσει μια τέτοια πράξη; Νομίζω λοιπόν ότι είναι παράδοξο (φοβερό) εσείς, που η πόλη σας έχει προστάξει όλα τα χρόνια να φροντίζετε τα ιερά ελαιόδεντρα, ούτε να μου έχετε επιβάλει ποτέ ως τώρα πρόστιμο γιατί εργάστηκα παράνομα, ούτε να με έχετε θέσει σε κίνδυνο (δικαστικό) επειδή τάχα αφάνισα (κάποια). Αυτός, από τη άλλη, που ούτε καλλιεργεί κάπου κοντά, ούτε έχει οριστεί υπεύθυνος, ούτε είναι σε ηλικία να γνωρίζει τέτοια ζητήματα, να με καταγγείλει γιατί αφάνισα (κατέστρεψα) ιερό ελαιόδεντρο από τη γη.

Γ2. Ο ομιλητής υποστηρίζει ότι δεν θα μπορούσε να παρανομήσει ούτε τον καιρό της δημοκρατίας αλλά ούτε και την εποχή των Τριάκοντα που η επιτήρηση ήταν τόσο αυστηρή «ὕμῶν οὕτως ἐπιμελουμένων». Επίσης, αναφέρει ότι δεν θα τολμούσε να απομακρύνει το ιερό ελαιόδεντρο από το χωράφι όπου υπήρχε μόνο ένας κορμός και κυρίως που περιβάλλεται από δρόμο και γύρω υπάρχουν γείτονες και είναι αφύλακτο και επομένως ορατό από όλους «ἐν ᾧ δένδρον... κάτοπτόν ἐστιν;»

Γ3. α) τούτους δ' οἱ οὔτε γεωργοῦντες ἐγγὺς τυγχάνουσιν οὔτ' ἐπιμελῆται ἡρημένοι

- Γ3. β)** διαβεβλημένος : διαβλήθητι
άφανίζειν : άφανιείν
φησιν : φαίη
περιοικοῦσι : περιωκουν
- Γ4. α)** **οὔσης** : επιρρηματική χρονική μετοχή, γενική απόλυτη με υποκείμενο «δημοκρατίας» ως επιρρηματικός προσδιορισμός του στο «παρανομείν»
άδικειν: τελικό απαρέμφατο ως Υποκείμενο στο α΄ πρόσωπο ρ. «έξῃν»
έμαυτῶ: δοτική αντικειμενική στο «κακονούστατος»
έλαῶν: Αντικείμενο στο απαρέμφατο «έπιμελείσθαι»
ὡς άφανίσαντα: αιτιολογική μετοχή υποκειμενικής αιτιολογίας
έπιμελητής: Κατηγορούμενο στο «ὄς»
- β)** εἰ μή πάντων ανθρώπων έμαυτῶ κακονούστατος ἦν (υπόθεση)
Πῶς δ' ἄν... ὑμῶν οὔτως έπιμελουμένων έκ τούτου τήν μορίαν άφανίζειν έπεχείρησα τοῦ χωρίου (απόδοση)
Δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού
Μετατροπή στο προσδοκώμενο: Πῶς δ', ἄν μή πάντων ανθρώπων έμαυτῶ κακονούστατος ᾧ,... την μορίαν επιχειρήσω...

ΚΑΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ!!!